

VERENIGING „oud harlingen”

Opgericht 8 november 1954

College van B en W van de
gemeente Harlingen
Postbus 10.000
8860 HA HARLINGEN
cc Maaïke Stielstra

Betreft: plannen Harmenspark

Harlingen, 19 november 2015

Geacht college,

De vereniging Oud Harlingen heeft 4 november de informatiebijeenkomst over het Harmenspark bezocht en zich vervolgens gebogen over de daar gepresenteerde plannen. Statutair is ook het beschermen van natuurschoon een van onze doelstellingen en we geven daarom graag het volgende commentaar.

Laten wij allereerst zeggen dat wij blij zijn dat er iets aan de deplorabele toestand van het Harmenspark gaat gebeuren. We stellen het op prijs dat het park in het prioriteitenlijstje van de gemeente is gestegen.

Over het voorliggende plan zijn wij echter overwegend negatief:

- bepaalde gegevens kloppen niet, zowel in maatvoering als tussen de 'inrichtingsvisie' en het gepresenteerde 'Uitvoeringsontwerp'
  - sommige gezonde, bijzondere bomen worden gekapt
  - bepaalde ingrepen zijn onnodig en lijken (duur) 'werk om het werk'
  - het onderhoud van het park wordt onnodig arbeidsintensief
  - er is geen uitgewerkt beplantingsplan
  - een onderbouwing voor de voorgestelde soorten planten/struiken ontbreekt
- Hieronder zullen wij een en ander verder toelichten.

Verplaatsing standbeeld

De centrale plaats in het park voor het standbeeld vinden wij een goede keus: het komt daar beter tot zijn recht.

Bruggetje

Graag zien wij het bruggetje in de huidige vorm behouden, omdat het herinnert aan de oorspronkelijke bruggetjes hier, en ook aan de (reeds lang verdwenen) hekken rond graspartijen.

VERENIGING „oud harlingen”

Opgericht 8 november 1954

Maatvoering

De inrichtingsvisie en het Uitvoeringsontwerp sporen niet helemaal met elkaar. De maten kloppen niet altijd. Sommige bomen zijn ingetekend op plekken waar ze niet (precies) staan, wat desastreus kan zijn wanneer op basis van de tekening een pad wordt verlegd.

Aansluiting Harmenspark-stationsgebied

Oud Harlingen ziet in de aanpak van het Harmenspark een kans twee vliegen in een klap te slaan. Van oudsher zorgde een 'groene zone' voor samenhang tussen Harmenspark en stationsgebied:

In de loop der jaren is het gebied tussen station en park echter geheel 'versteend' en zowel overdag als 's avonds een minder prettig verblijfsgebied geworden. Wetenschappelijk is inmiddels bewezen dat stedelijk groen veel positieve effecten heeft op de gezondheid en het welzijn van mensen, bijdraagt aan waterberging en luchtkwaliteit, het stadsklimaat verbetert (onder andere bij hittestress en wateroverlast door piekbuien) etc.

Wij zien in de herinrichting van het Harmenspark een kans om zowel iets van de historische samenhang te herstellen, als de relatie met het station (gezond) nieuw leven in te blazen. Op dit moment sluit de lange rechte heg het park streng af van de Stationsweg. Ons voorstel is die in hoogte te variëren en/of deels te verwijderen, en op het tegenovergelegen 'middeneiland' met het bushokje bijvoorbeeld twee niervormige groenelementen aan te leggen. Die zouden het stationsgebied optisch flink vergroenen en een relatie met het park leggen.

VERENIGING „oud harlingen”

Opgericht 8 november 1954

Bomen

Harlingen is niet rijk bedeed met groen. In een stad waar parken en oudere bomen niet in grote getale aanwezig zijn, lijkt ons het bewaren van zoveel mogelijk groene elementen die de moeite waard zijn, het beste uitgangspunt. Dit temeer omdat Harlingen wat betreft zout en wind 'boomvriendelijke' omstandigheden kent.

Voor het Harmenspark kiezen we daarom, in tegenstelling tot het voorliggende plan, voor het behouden van alle gezonde bomen en struiken die zout en wind hebben weten te trotseren, en die in een oude aanleg thuishoren.

Wij tekenen dan ook bezwaar aan tegen het kappen van de volgende bomen:

- de walnoot: dit is een prachtige gezonde boom
- de beuk: al is de kroon niet moeders mooiste, de stam is doorleefd en de boom gezond (zeker als de kroon van de esdoorn ernaast is aangepakt)
- de haagbeuk: ook dit is een gezonde boom

Alle drie bomen hebben een stevige kroon en dragen bij aan een gezond microklimaat. Wij zijn bovendien bang dat teveel lucht en ruimte extra windschade kunnen gaan veroorzaken.

In het plan wordt voorrang gegeven aan het enigszins verleggen van paden, wat wellicht (mede) reden is voor het kappen van de bomen. Onze redenering is omgekeerd: het behoud van de bomen vraagt dat paden niet verlegd worden (of anders). We benadrukken in dit verband dat het cruciaal is voldoende afstand van de bomen te houden. Een nieuw pad (c.q. een uitgegraven cunet) moet absoluut buiten de kroonprojectie van de boom blijven.

Oud Harlingen is ook benieuwd naar de redenen om de vakken, die in het plan geroid worden, weer te gaan beplanten. Hier is volgens ons niet of onvoldoende over nagedacht. Een voorbeeld: de rij vleugelnoten langs de Simon Vestdijksingel. Dit ensemble is weliswaar van latere tijd, maar is wel iets om zuinig op te zijn. Het lijkt in de 'Inrichtingsvisie' (een enkel A3-vel) alsof er straks meer licht op de grond komt van de Simon Vestdijksingel. Dat lijkt op de tekening leuk, maar zal in de praktijk maar enkele jaren duren. De vleugelnootlaan gaat aan de parkzijde immers groeien en zal de ontstane ruimte snel opvullen.

Wij zouden daarom kiezen voor een mooi breed pad, de beplante perken helemaal weghalen en het gras laten aansluiten op het pad: zo ontstaat er een prachtige brede laan. Bovendien is er minder onderhoud, door minder opschot van de vleugelnoten.

Overigens vinden wij het jammer dat de rij vleugelnoten net niet helemaal doorloopt naar de Zuidoostersingel. Op het moment dat de enorme esdoorns daar weg moeten, zou de laan verder doorgetrokken kunnen worden zodat een gaaf geheel ontstaat.

VERENIGING „oud harlingen”

Opgericht 8 november 1954

Padenstructuur

Zoals hierboven aangegeven worden er bomen gekapt om de padenstructuur hier en daar te kunnen verleggen. De meerwaarde van het verleggen van die paden is onduidelijk – het patroon blijft vrijwel zoals het altijd is geweest. Het verleggen van paden is wel arbeidsintensief en dus duur. Bovendien worden paden hier en daar 'te kort door de bocht' gelegd, wat boomsterfte tot gevolg zal hebben. Ons voorstel is al die tijd, moeite en kosten te besparen en de padenstructuur te laten zoals die is. Liever zien wij een derde doorgang gecreëerd naar de Simon Vestdijksingel, zodat extra variatie ontstaat in de 'ommetjes'.

Net zoals wij niet begrijpen waarom sommige paden nét iets verlegd moeten worden, begrijpen wij de keuze voor brede betonranden niet. Die zijn duur, en vragen een behoorlijke ophoging van de achterliggende grond. Dat doet de nabije bomen geen goed. Vanwaar de keuze voor grove betonranden, met het risico van wortelschade, in plaats van veel 'fijnere' strips van (corten)staal?

Planten en struiken

Over de struiken waar geen kapvergunning voor aangevraagd hoeft te worden zegt dit plan niets. Op de voorlichtingsbijeenkomst werd ons verteld dat 'alles' er uit gehaald wordt en dat gaat Oud Harlingen niet alleen te ver, we begrijpen ook niet waarom per se alles op de schop moet. Twee voorbeelden:

- de taxus en de aucuba zijn twee 'ouderwetse' struiken, die helemaal in het beeld van het park passen. Wel zou het goed zijn de taxus af te zagen of te snoeien, en weer helemaal uit te laten lopen. Juist bij taxus kan dat uitstekend, om die bij het uitlopen in een nieuwe vorm te snoeien.
- waarom de bestaande coniferen verwijderd in plaats van opgesnoeid en – voortbordurend op onze bovenstaande gedachten – met een naastgelegen 'taxusberg' tot een mooi doorkijkje gemaakt vanaf het station?

De opsomming van te gebruiken planten, rechts op het Uitvoeringsontwerp, lijkt haastig bij elkaar geraapt. De lijstjes vertonen in elk geval geen samenhang. Kenmerkende 'ensembles' voor dit soort parken ontbreken, jaarrond bezienswaardige elementen eveneens.

Beplantingsplan

Uitgaande van het beeld dat ontstaat na het kappen van gevaarlijke en ongezonde exemplaren en tot bomen uitgegroeid opschot (de esdoorns) moet er een toekomstgericht beplantingsplan worden gemaakt. Dat ontbreekt nu. Oud Harlingen heeft niet de deskundigheid in huis om daarin verder van dienst te zijn, maar in Harlingen is wel een bureau werkzaam dat in Noord-Nederland historische tuinen en parken zoals het Harmenspark tot volle tevredenheid herstelt en herinricht – denk aan de tuin van het Leeuwarder Sint Anthony Gasthuis. Die heeft door gebruik te maken van de juiste historische elementen weer de uitstraling van een dergelijke landschappelijke aanleg gekregen.

VERENIGING „oud harlingen”

Opgericht 8 november 1954

Inzake het restaureren van de leeuwen van de Leeuwenbrug hebben wij er (vergeefs) op aangedrongen plaatselijke kennis en kunde in te zetten; inzake het Harmenspark doen wij dit opnieuw. Uit principe, maar ook ingegeven door de indruk die wij hebben gekregen van het voorliggende plan en de onderbouwing daarvan. Nergens uit het plan blijkt dat BTL voldoende deskundig is als het gaat om een passende historische en technische invulling van dit soort parkjes:

- veel kenmerkende elementen uit de betreffende periode ontbreken
- in het voorliggende plan wordt in het Harmenspark allerlei beplanting verwijderd, waarna krent en kornoelje wordt aangeplant. Dat levert uiteindelijk hetzelfde beeld op als nu wordt verwijderd.
- de Engelse Tuin is wat ons betreft geen aanbeveling. Ondanks grote investeringen verschilt de aanblik nu weinig van die vóór de grootscheepse aanpak. Bovendien zijn er elementaire fouten gemaakt. Rhododendrons vragen bijvoorbeeld opgehoogde 'grondeilandjes' en gedijen niet in de Harlinger aanwezige kleigrond - de vergeelde exemplaren bewijzen dat die elementaire kennis kennelijk niet bij elk hoveniersbedrijf aanwezig is.

Dit soort keuzes, gevoegd bij te krappe bochten, het kappen van bijzondere, gezonde bomen, het ontbreken van gegevens over leeftijdsvariatie ten behoeve van voortdurende verjonging, onderhoudsgevoelige beplanting die blijvend veel (duur) snoeiwerk vraagt etc. is voor Oud Harlingen onbegrijpelijk en maakt dat wij vraagtekens hebben bij de kennis en kunde van BTL. Een bewezen deskundig bureau om een beplantingsplan te maken, is ons liever.

Samengevat vinden wij het 'groen-technisch' een slecht onderbouwd en onnodig duur plan, zowel in aanleg als in onderhoud, en bovendien onvolledig uitgewerkt.

Ten slotte

Oud Harlingen vraagt zich af of het Harmenspark niet een uitgelezen mogelijkheid zou kunnen bieden voor burgerparticipatie, zodat de plaatselijke betrokkenheid met het park stijgt en de gemeentelijke onderhoudskosten (verder) dalen. Met een slim en historisch passend beplantingsplan zou het leeuwendeel van het onderhoud door een groep vrijwilligers gedaan kunnen worden, zodat voor de gemeente voornamelijk grasmaaien en groot/hoog onderhoud rest. Ook vanuit dit idee denken wij dat het wijs is deskundigheid en menskracht in Harlingen zelf aan te boren.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Oud Harlingen

Anneke F. Visser
voorzitter